

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Beelden-Dienst Ende Vasten Met Haere Ceremonien Soo
Sy Ghebryckt Worden Vande H. Roomsche Kercke
Bevestight Met De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. jaeren**

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, 1664

Het VI. Capittel. Wort bethoont uyt de reden datmen de beelden magh
eeren oock met religieuse eere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71387)

HET VI. CAPITTEL.

Wort bethoont uyt de reden datmen de beelden magh eeren oock met Religiouse eere.

Eerste Reden.

Partye, moet my toestemmen dat hy niet qualijck en doet/die de beelden van synen Coninck/Wa-der / Groot-vader &c. eenighe bozgherlijcke eere bewijst: 't sy dat hy die kniet uyt affectie / 't sy dat hy die groet/op syn hooft leght/ofte acnden Hals draeght/uyt respect: Ergo die het selue doet aen de beelden der heyligen/die en can niet qualijck doen: want het beelt van een Martelaer/ly ten minsten soo veel weert / als het beelt van een sterffelijck mensch: Ergo soo verdient het ten minsten soo groote affectie/ende respect / als het beelt van een sterffelijck mensch: Waerom dan soo blinnich uytghevallen (ghelijck Partye ghemepulijck doet) teghen het eeren vande beelden der heylighen/naemelijck Martelaren / die het Christen gheloobe / tusschen soo groutwelijcke tormenten/door het vergieten van haer bloet/ hebben bevesticht?

Partye sal my segghen / wy en hebben't soo seer niet teghen het eeren der beelden / als wel teghen het Religieuslijck eeren der beelden / datmen daer vooz kniet/datmen daer vooz kerffen ontsteecht/omdraeght in processien/&c.

Voor eerst: Indien dit berispelijck is / dat van Partye Godt oock berispe/die alle dese selue dingen heeft laeten gheschieden vooz de Arcke/de welcke niet anders en was als een beelt.

Ten tweeden, dat my Partye maet toestemmen/datmen beelden der heylighen ten minsten soo veel eere/ende respect mach draeghen/alsmen bozgherlijck mach doen / aen de beelden van sterffelijcke
men

menschen/van Continghen/ en Princen/ ende dan sal ick haer boozdet bewijfen / dat de beelden der Heplighen/ ongelijckelijck meerdere eere weerdich zijn/als de beelden van Contingen/en van Princen ende sal dat bewijfen met de nabolghende reden.

Tweedden Reden.

Iffer wel een redelijck mensche in de heele werelt te vinden/ die my niet en sal segghen/ dat een jeder moet ghe-eert worden nae sijne conditie/ ofte dat de eere minder of meerder moet wesen/ volghes dat de conditie vande persoon minder/ of meerder is? alsoo moet de eere meerder wesen diemen aen eenē Continck bewijst/ als aen eenen Prince/ meerder aen eenen Prince/ als aen eenen Grabe/ meerder aen een Magistraet/ als aen een ambacht sman. Nu dan/ wie isser meerder van conditie eenen Engel/ eenen Martelaer/ de H. Maget Maria, of eenen sterffelijcken mensch? ofte eenē Continck Prince &c. dat eenē Engel/ den welcken eenen supberent geest is/ noyt besmet met eenige sonde meerder en weerdiger is van conditie/ is blyuen alle twijffel; dat de H. Maghet/ ofte eenighen anderen Heplighen meerder is van conditie als sterffelijcke Contingē/ Princen/ Magistraten bewijse ick uyt Schrifsture.

Eerst *Matth. Cap. 22. v. 31.* staeter gheschreven dat de Heplighen/ in de opstaendinge sullen wesen als Enghelen Godts in den hemel: dat is / seght den Dordrechtschen Bybel N. 31. ten aensien vande natuerlijck eygenschappen deses verganckelijcken levens: Maer de Engelen Godts, in den Hemel/ aengaende de natuerlijcke eyghenschappen van dit verganckelijck leven/ zijn weerdigher van conditie als de Contingen/en Princen/ van dese werelt: Ergo de Heplighen / de welke Christus dies-aegaende seght ghelijck te wesen aen de Enghelen Godts in den Hemel *Marci 12.* zijn mede weerdigher ende meerder van conditie als de Continghen/ ende Princen deser werelt.

Ten tweeden, *I. Iohannis Cap. 3. v. 2.* wozt gheseyt: Wy weten

weten dat als Christus sal geopenbaert zijn, wy hem sullen gelijk wesen: want wy sullen hem sien ghelyck hy is. Hoe sullen de Heplighen aen Christo ghelyck zijn? Dordrechtschen Bybel antwoort N. 12. In heerlijkheyt nae lichaem, ende na siele, alsoo nochtans dat Christus in heerlijkheyt verre sal uytsteken: voozder seght den Dordrechtschen Bybel *Philip. cap 2. v. 90. Num. 41.* dat dese ghelycksozmittept der Heplighen aen Christo, bestaet in onverderffelijckheyt, onsterffelijckheyt, ende andere gheestelijcke eyghenschappen. Maer dese conditie en hebben de Coninghen / en Princen / ofte andere menschen niet: Ergo de Heplighen zijn diesaengaende weerdigher dan conditie / als Coningen / Princen / ende andere menschen.

Ten derden, wat conditie ofte staet kander weerdigher wesen als Godt te aenschouwen in synen hemel aensicht aen aensicht, ghelyck als den H. Paulus sept *1. Corint. c. 13. v 12.* want ist saken dat eertijts de Coninghinne van Saba *1. Reg. c. 10. v 8.* vooz ghelucksaligh ghehouden heeft / die mannen / en knechten die gedurigh stonde vooz her aensicht van Salomon; hoe veel te ghelucksaligher zynse / die ghedurigh staen vooz her aengesicht Godts / en syn goddelijck wesen aenschouwen: Ergo de Heplighen des hemels / zijn diesaengaende / wederom onghelijckelijck weerdigher dan staet / ende conditie / als Coninghen / Princen / ende andere menschen.

Hoe dat ghy dan de Heplighen des hemels aenmerckt; 't sy dat ghy aensiet hare ghelycksozmittept die sy hebben met de Enghelen Godts / 't sy die / de welcke sy hebben met Christo, 't sy haere weerdighheyt die sy trecken upt het by-woonen / en aenschouwen Godts / ghy moet my nootsakelijck bekennen / dat sy van alle kanten onghelijckelijck weerdigher zijn / dan alle de weerdichste / en meest uptstekende menschen des werelts; ende ghy moet my oock nootsakelijck toestemmen (indien ghy noch eenighe reden gebuycket) dat de eere diemen aen eenigen persoon bewijst / dies te meerder moet wesen / hoe den persoon weerdigher is: Ergo de

wyle de Heplighen des hemels onghelyckelijck
weerdiger sijn/ dan alle de weerdichste menschen
des werelts / soo volght het dat sy doock meerdere
eere verdienen/ dan alle de weerdichste menschen
des werelts.

Doozder soo moet ghy my bekennen/ dat hy niet
qualijck en doet/ die bozgherlycke eere bewijst aen
de beelden van Coningen/ ende van Princen/ van
vader/ of groot-vader &c. want dat wijst de reden/
ende nature upt: ergo soo moet ghy my mede be-
kennē dat hy niet qualijck en doet/ die eere bewijst
aen de beelden der Heplighen. Maer (ghelijck wy
hoben behoort hebben) het beelt/ ende doozbeelt
is al een dinghen/ ober sulckx men kan niet qua-
lijck doen/ met de selve eere te bewijzen aen 't beelt/
diemen mach bewijzen aen 't doozbeelt: Maer de
doozbeelden van onse beelden der Heplighen / dat
sijn de Heplighen selve; ende de Heplighen (soo
als wy nu behoort hebben) sijn onghelyckelijck
weerdiger van staet / ende conditie / als alle de
weerdichste menschen des werelts: ergo indien
de Heplighen selve meerder eere verdienen/ ter ooz-
sake van hare meerdere conditie/ als alle de weer-
dichste menschen des werelts/ soo volght het/ dat
doock hare beelden meerdere eere weerdigh sijn/
dan de beelden van alle de weerdichste menschen
des werelts. Doozder ghy moet my bekennen dat
hy niet qualijck en doet / die de beelden van de
weerdichste menschen achtervolght met bozgher-
lycke / ofte naturelycke eere / om dieswil dat de
conditie van hare doozbeelden niet meer als boz-
gherlyck/ ofte naturelyck is: ergo soo moet ghy
my mede bekennen/ dat hy niet qualijck en doet /
die de beelden der Heplighen achtervolght met ee-
ne hoben-naturelycke eere / om dieswil dat den
staet/ ende conditie van hare dooz-beelden hoben-
naturelyck is; want ghelijckformigh te sijn aen
de Enghelen Gods/ ende aen Christo; Godt te
aenschouwen aensicht aen aensicht / is altemael
hoben-naturelyck; dooz dese gaben/ ende conditie/
worden

worden de Heplighen verheben boven de nature: Ergo wederom / indien de Beelden vande weerdigste menschen des werelts mogen achterbolcht worden met eere die ghelijckfozmigh sp aen de conditie van hare voor-beelden / dat is / met bozgherlijcke ende natuerlijcke eere; de beelden der Heplighen / mogen van ghelijcken achterbolcht worden met eere / die ghelijckfozmigh sp aen den staet / ende conditie van haere voor-beelden: Maer desen staet / ende conditie (soo als blijkt uyt Schrifture) is boven-natuerlijck: Ergo de eere / diemen aen hare beelden toedzaeght / mach boven-natuerlijck wesen.

Hier en can Partye gheen ander uytblucht nemē / als ten eersten, dat Godt verboden heeft eenighe boven-natuerlijcke eere te gheben aen Schepselen; wat hier van is / sullen wy sien in het vierde Tractaet. Ten tweeden, datter gheen perijckel en is van afgoderijē in het eeren vande beelden der Coninghen / &c. maer wel in het eeren vande beelden der Heplighen; wat hier van is / hebben wy boven geseyt / *Tract. 1. Cap. 4. 5. &c.*

Derde Reden.

Ick hebbe hier voor bewesen / datmen de beelde van Coninghen / ende Princen niet ont-eeren en mach / volghens de Reden / ende de Rechten; niet om dat sp van gout / ofte van silber / ofte van enige andere kostelijcke materie gemaect zijn / maer alleenlijck / om dat sp afbeeldinghen zijn van soo weerdighe personen / ende oversulckx de onere diemen doet aen de afbeeldinghe / komt op den persoon selve / die afgebeelt wort: Maer nu heb ik in de voorgaende Reden berhoont dat de Heplighe des Hemels onghelijckelijck weerdigher zijn van staet / ende conditie als Coninghen / ende Princen / Ergo onghelijck int / maghmen haere afbeeldinghen ont-eeren / als die van Coninghen / ende van Princen.

Uyt dese boozstellinge maeck ick dit argument: De oneere diemen doet aen de beelden / en blijft niet staen op de beelden / maer valt op de personen selve / die daer verbeelt worden: Ergo à contrario, de eere diemen doet aen de beelden / en blijft niet staen op de beelden / maer comt op de personen selve / die daer verbeelt worden: Maer daerom en machmen gheene oneere doen aen de beelden / om dat sy afbeeldinghen zijn van weerdighe personen / ende dat de oneere valt op de personen selve: Ergo à contrario. Daerom machmen eere bewijfen aen de beelden / om dat sy afbeeldingen zijn van weerdighe personen / ende dat de eere valt op de personen selve.

Du blijkt het uyt de Schryfture dat de Heplighen des Hemels / door hare hoven-natuerlijke ghelijcksoortigheyt / die sy hebben met de Engheleu Godts / ende met Christo, en door het aenschouwen Godts / eene conditie / ende weerdicheyt hebben / die verre ghelegghen is hoven nature: Ergo ter oorzake van dese hoven natuerlijke weerdigheyt / machmen hoven-natuerlijke eere bewijfen aen hare afbeeldinghen / aenghesien dat ghelyck de oneere der beelden valt op de personen die daer verbeelt worden / alsoo moet oock nootzakelyck de eere der beelden komen op de personen / of booz-beelden selve.

HET VII. CAPITTEL.

Uyt practijcke van Partije selve, wort be-
thoont datmen de Beelden mach
eeren.

Ick sal dit Capittel stellen by forme van eene clepne samen-spzake / om dies te klaerder / ende ordentlijcker boozt te gaen.

Catholijck: Seght my eens / hem inde broeder / wat ist dat ghy ontfanght in het Nachtmael? ist het